

Бъдещето на авторските права в дигиталната епоха

В днешното дигитално общество копирането на информация става за секунди и всеки ден над 83 милиона европейци генерират собствено съдържание в интернет. Това е огромен обем информация, която има нужда от адекватна регулация. В момента европейската рамка, която защитава авторското право в интернет, е Директива 2001/29/ЕО относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество, датираща от 2001 година. Безспорно обаче през последните 15 години технологичното развитие се случва с бързи темпове, а бизнес моделите в цифровия пазар претърпяха промени. Това налага актуализация на правната рамка, която да предостави актуален за дигиталната ера баланс между законите за защита на авторските права и свободния достъп до информация. Тази необходимост е и в основата на предложенията на ЕК от 6 май 2015 година за създаването на единен цифров пазар в ЕС. Във връзка с тази инициатива, на 9 юли т.г. в Страсбург, Европейският парламент прие чрез незаконодателна резолюция доклада за авторските права в цифровата епоха на евродепутата от Германия г-жа Юлия Реда. Парламентът прие основните точки от доклада с 445 гласа „за“, 65 „против“ и 32 „въздържали се“. Въпреки че тази резолюция не съдържа задължителни параметри за бъдещото законодателство, тя носи важни послания.

В резолюцията Европейският парламент потвърждава, че Директива 2001/29/ЕО се нуждае от подходяща адаптация към новата епоха. Според евродепутатите, изграждането на по-адекватна правна рамка може да генерира предприемаческа активност и нови бизнес модели, като по този начин се стимулират иновациите и заетостта. Депутатите също така призовават Комисията да проучи възможността за значително намаляване на продължителността на хармонизирания срок за закрила на авторското право в рамките на една съвременна програма за търговска политика и подчертава значението на свободата на договаряне за всички носители на права. ЕП също така настоява при извършването на прегледа на правилата в областта на авторските права да се вземе предвид масовото създаване и споделяне на авторско съдържание в социалните мрежи. За да се максимизира спазването на авторското право в социалните мрежи, е необходимо потребителите да бъдат

добре информирани относно задълженията на всеки, който съзнателно предоставя електронни препратки към неразрешено съдържание или препратки, които заобикалят платения достъп до информация.

Също така, според евродепутатите, трябва да се направи преглед на съществуващите изключения и ограничения на авторските права с цел по-доброто им приспособяване към цифровата среда. Предлага се възможността определени изключения да станат задължителни, когато целта е да се защитят основни права. Конкретно изключение, което би могло да бъде обмислено в тази насока е да бъде позволено на библиотеките да дават назаем книги в електронен формат. Анализът на текст и данни за научноизследователски цели трябва също да бъде улеснен, според Резолюцията. Също така тя призовава ЕК да вземе мерки за гарантиране на справедливо и подобаващо възнаграждение за всички категории притежатели на права, както и за подобряване на договорната позиция на авторите и изпълнителите спрямо другите притежатели на права и посредниците.

Това са само някои от ключовите моменти в Резолюцията, като целият документ се състои от 36 точки съдържащи конкретни предложения. Може би най-важното и интересното е, че Парламентът приканва Комисията да проучи как би се отразило въвеждането на единно европейско авторско право върху цялата територия на ЕС.

От своя страна Европейската комисия продължи инициативата като в началото на Ноември публикува проект на *Съобщение относно модернизирането на правилата на ЕС за авторското право („Съобщението“)*. В Съобщението, което ще бъде официално прието преди края на 2015 година, Комисията предоставя цялостен преглед на основните проблеми, които трябва да се преодолеят, за да се гарантира правилното функциониране на пазара на авторските права. Основната цел на Съобщението е да постави основите на цялостната политиката на ЕК в областта на авторското право и да начертае ясен и изчерпателен план за предприемането на конкретни действия, които да отговорят на следните предизвикателства: (i) насърчаване на широка достъпност на творческо съдържание в целия ЕС; (ii) увеличаването на правна сигурност при определянето на

правата и изключения; (iii) прилагане на Договора от Маракеш; (iv) постигането на по-модерна и европейска рамка;

Някои от конкретните мерки, които се предвиждат са по-нататъшна хармонизация на изключенията в авторското право, които са ключови за функционирането на единния цифров пазар, изясняване на ролята на интернет посредниците, когато те разпространяват защитено с авторски права съдържани и улесняване на упражняването на правата на интелектуална собственост.

В допълнение, към установяването на възможни законодателни предложения се предлагат и незаконодателни действия с цел да задвижат диалога в индустрията и да подкрепят бизнеса. В [пълната версия](#)¹ на Съобщението, Комисията подробно е изложила плановете си за модернизиране на правната рамка, регулираща авторското право като ключовият момент в него са две законодателни предложения, които се предвижда да бъдат внесени през декември тази година или най-късно в началото на 2016 година, чиято цел ще бъде да се засили транс-граничната преносимост на съдържанието. Предвижда се и втори пакет от законодателни предложения планирани за гласуване през пролетта на 2016 година.

Съобщението на Комисията индикира пътната карта на бъдещето на авторските права в дигиталната епоха, но засега няма окончателно решение на Комисията по въпроса дали тези мерки ще бъдат преследвани и имплементирани. Яснота в тази насока ще има едва след окончателното му приемане в края на тази година, което ще затвърди намеренията на Комисията и ще даде началото на конкретните действия.

Михаела Василева

АД Христова Гатева Славов

¹ http://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/docs/2015_cnect_001_cwp_communication_copyright_rules_en.pdf